

Galvenie vēstījumi primārās aprūpes speciālistiem

Arvien pieaugošā antibiotiku rezistence apdraud antibiotiku efektivitāti tagad un turpmāk

Antibiotiku rezistence ir arvien pieaugoša, nopietna sabiedrības veselības problēma Eiropā [1, 2].

Lai gan pret antibiotikām rezistentu baktēriju izraisīto infekciju skaits palielinās, jaunu antibiotiku klāsts nav daudzsološs, tādā veidā radot drūmas perspektīvas efektīvas antibiotiku ārstēšanas pieejamībai nākotnē [3, 4].

Pret antibiotikām rezistentu baktēriju skaita palielināšanos varētu iegrozīt pamudinājums primārās aprūpes pacientiem ierobežot antibiotikas un lietot tās atbilstoši

Antibiotiku iedarbība ir saistīta ar rezistences parādīšanos [5–8]. Kopējais antibiotiku patēriņš sabiedrībā, kā arī veids, kā antibiotikas tiek patērētas, atstāj iespaidu uz antibiotiku rezistenci [9, 10].

Dažu Eiropas valstu pieredze liecina, ka antibiotiku izrakstīšanas biežuma samazināšana ambulatorajiem pacientiem saistīta ar rezistences pazemināšanos pret antibiotikām [10–12].

Apmēram 80–90 % visu antibiotiku recepšu tiek izrakstītas primārās aprūpes pacientiem, galvenokārt elpceļu infekciju ārstēšanai [9, 14, 15].

Ir pierādīts, ka daudzos gadījumos elpceļu infekciju ārstēšanai nav nepieciešamas antibiotikas [16–18] un pacienta imūnsistēma ir pietiekami stipra, lai cīnītos ar vienkāršām infekcijām.

Pacientiem ar noteiktiem riska faktoriem, piemēram, ar hroniski obstruktīvas plaušu slimības (HOPS) smagu paasinājumu ar palielinātu krēpu daudzumu, ir jāizraksta antibiotikas [19, 20].

Nevajadzīga antibiotiku izrakstīšana primārajā aprūpē ir sarežģīta lieta, taču tā galvenokārt saistīta ar tādiem faktoriem kā nepareiza simptomu interpretācija, nepārlicinoša diagnostika un nojautu, ka pacients to vēlas [14, 21].

Visbūtiskākā ir saziņa ar pacientu

Pētījumi liecina, ka pacientu apmierinājums primārajā aprūpē vairāk ir atkarīgs no efektīvas savstarpējās saziņas, nevis no izrakstītās antibiotiku receptes [22–24], turklāt antibiotiku izrakstīšana augšējo elpceļu infekciju gadījumā nesamazina turpmāko atkārtotu vizīšu skaitu [25].

Profesionāls ārstnieciskais ieteikums ietekmē pacienta uztveri un attieksmi pret savu slimību, arī iedomāto nepieciešamību pēc antibiotikām, jo īpaši, ja izstāsta par gaidāmo slimības gaitu, tostarp par reālu atveseļošanās laiku un paša pacienta rīcību [26].

Primārās aprūpes speciālistiem nav nepieciešams noteikt papildu laiku konsultācijām, kurās piedāvāt alternatīvus variantus antibiotiku izrakstīšanai. Pētījumi apstiprina, ka to ir iespējams paveikt, iekļaujoties tajā pašā konsultāciju laikā, saglabājot pacienta augstu apmierinājumu [14, 27, 28].

Norādes

[1] - [European Antimicrobial Resistance Surveillance System. EARSS Annual Report 2007. Bilthoven, Netherlands: National Institute for Public Health and the Environment, 2008.](#)

[2] - Cars O, Högberg LD, Murray M, Nordberg O, Sivaraman S, Lundborg CS, So AD, Tomson G. Meeting the challenge of antibiotic resistance. *BMJ* 2008;337:a1438. doi: 10.1136/bmj.a1438.

[3] - Finch R. Innovation - drugs and diagnostics. *J Antimicrob Chemother* 2007;60(Suppl 1):i79-82.

[4] - Boucher HW, Talbot GH, Bradley JS, Edwards JE, Gilbert D, Rice LB, Scheld M, Spellberg B, Bartlett J. Bad bugs, no drugs: no ESCAPE! An update from the Infectious Diseases Society of America. *Clin Infect Dis* 2009;48(1):1-12.

[5] - [Malhotra-Kumar S, Lammens C, Coenen S, Van Herck K, Goossens H. Effect of azithromycin and clarithromycin therapy on pharyngeal carriage of macrolide-resistant streptococci in healthy volunteers: a randomised, double-blind, placebo-controlled study. *Lancet* 2007;369\(9560\):482-90.](#)

[6] - Donnan PT, Wei L, Steinke DT, Phillips G, Clarke R, Noone A, Sullivan FM, MacDonald TM, Davey PG. Presence of bacteriuria caused by trimethoprim resistant bacteria in patients prescribed antibiotics: multilevel model with practice and individual patient data. *BMJ* 2004;328(7451):1297-301.

[7] - Hillier S, Roberts Z, Dunstan F, Butler C, Howard A, Palmer S. Prior antibiotics and risk of antibiotic-resistant community-acquired urinary tract infection: a case-control study. *J Antimicrob Chemother* 2007;60(1):92-9.

[8] - London N, Nijsten R, Mertens P, v d Bogaard A, Stobberingh E. Effect of antibiotic therapy on the antibiotic resistance of faecal *Escherichia coli* in patients attending general practitioners. *J Antimicrob Chemother* 1994;34(2):239-46.

- [9] - Goossens H, Ferech M, Vander Stichele R, Elseviers M; ESAC Project Group. Outpatient antibiotic use in Europe and association with resistance: a cross-national database study. *Lancet* 2005;365(9459):579-87.
- [10] - Guillemot D, Carbon C, Balkau B, Geslin P, Lecoœur H, Vauzelle-Kervroëdan F, Bouvenot G, Eschwège E. Low dosage and long treatment duration of beta-lactam: risk factors for carriage of penicillin-resistant *Streptococcus pneumoniae*. *JAMA* 1998;279(5):365-70.
- [11] - Butler CC, Dunstan F, Heginbotham M, Mason B, Roberts Z, Hillier S, Howe R, Palmer S, Howard A. Containing antibiotic resistance: decreased antibiotic-resistant coliform urinary tract infections with reduction in antibiotic prescribing by general practices. *Br J Gen Pract* 2007;57(543):785-92.
- [12] - Goossens H, Coenen S, Costers M, De Corte S, De Sutter A, Gordts B, Laurier L, Struelens MJ. Achievements of the Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee (BAPCOC). *Euro Surveill* 2008;13(46):pii=19036.
- [13] - Sabuncu E, David J, Bernède-Bauduin C, Pépin S, Leroy M, Boëlle PY, Watier L, Guillemot D. Significant reduction of antibiotic use in the community after a nationwide campaign in France, 2002-2007. *PLoS Med* 2009;6(6):e1000084.
- [14] - Cals JWL, Butler CC, Hopstaken RM, Hood K, Dinant GJ. Effect of point of care testing for C reactive protein and training in communication skills on antibiotic use in lower respiratory tract infections: cluster randomised trial. *BMJ* 2009 May 5;338:b1374. doi: 10.1136/bmj.b1374.
- [15] - Wise R, Hart T, Cars O, Streulens M, Helmuth R, Huovinen P, Sprenger M., Antimicrobial resistance. Is a major threat to public health. *BMJ* 1998;317(7159):609-10.
- [16] - Butler CC, Hood K, Verheij T, Little P, Melbye H, Nuttall J, Kelly MJ, Mölsted S, Godycki-Cwirko M, Almirall J, Torres A, Gillespie D, Rautakorpi U, Coenen S, Goossens H. Variation in antibiotic prescribing and its impact on recovery in patients with acute cough in primary care: prospective study in 13 countries. *BMJ* 2009;338:b2242.
- [17] - Smucny J, Fahey T, Becker L, Glazier R. Antibiotics for acute bronchitis. *Cochrane Database Syst Rev* 2004;(4):CD000245.
- [18] - Spurling GK, Del Mar CB, Dooley L, Foxlee R. Delayed antibiotics for respiratory infections. *Cochrane Database Syst Rev* 2007;(3):CD004417.
- [19] - Puhan MA, Vollenweider D, Latshang T, Steurer J, Steurer-Stey C. Exacerbations of chronic obstructive pulmonary disease: when are antibiotics indicated? A systematic review. *Respir Res* 2007 Apr 4;8:30.
- [20] - Puhan MA, Vollenweider D, Steurer J, Bossuyt PM, Ter Riet G. Where is the supporting evidence for treating mild to moderate chronic obstructive pulmonary disease exacerbations with antibiotics? A systematic review. *BMC Med.* 2008 Oct 10;6:28.
- [21] - Akkerman AE, Kuyvenhoven MM, Wouden JC van der, Verheij TJM. Determinants of antibiotic overprescribing in respiratory tract infections in general practice. *J Antimicrob Chemother* 2005;56(5):930-6.
- [22] - Butler CC, Rollnick S, Pill R, Maggs-Rapport F, Stott N. Understanding the culture of prescribing: qualitative study of general practitioners' and patients' perceptions of antibiotics for sore throats. *BMJ* 1998;317(7159):637-42.
- [23] - Kallestrup P, Bro F. Parents' beliefs and expectations when presenting with a febrile child at an out-of-hours general practice clinic. *Br J Gen Pract* 2003;53(486):43-4.
- [24] - Macfarlane J, Holmes W, Macfarlane R, Britten N. Influence of patients'

expectations on antibiotic management of acute lower respiratory tract illness in general practice: questionnaire study. *BMJ* 1997;315(7117):1211-4.

[25] - Li J, De A, Ketchum K, Fagnan LJ, Haxby DG, Thomas A. Antimicrobial prescribing for upper respiratory infections and its effect on return visits. *Fam Med* 2009;41(3):182-7.

[26] - Rutten G, Van Eijk J, Beek M, Van der Velden H. Patient education about cough: effect on the consulting behaviour of general practice patients. *Br J Gen Pract* 1991; 41(348):289-92.

[27] - Cals JW, Scheppers NAM, Hopstaken RM, Hood K, Dinant GJ, Goettsch H, Butler CC. Evidence based management of acute bronchitis; sustained competence of enhanced communication skills acquisition in general practice. *Patient Educ Couns* 2007;68(3):270-8.

[28] - Welschen I, Kuyvenhoven MM, Hoes AW, Verheij TJM. Effectiveness of a multiple intervention to reduce antibiotic prescribing for respiratory tract symptoms in primary care: randomised controlled trial. *BMJ* 2004; 329(7463):431-3.